

Verzwegen onderneming
Ondernemers, overheid en het einde
van het bouwkartel (2001-2005)

Proefschrift

ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van de Rector Magnificus Dr. D.D. Breimer,
hoogleraar in de faculteit der Wiskunde
en Natuurwetenschappen en die der Geneeskunde,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op maandag 17 oktober 2005
klokke 15.15 uur

door

Leendert Vulperhorst

geboren te Uithoorn
in 1955

Promotiecommissie:

Promotor	Prof. Mr. H. R. van Gunsteren
Referent	Prof. Dr. U. Rosenthal
Overige leden	Prof. Dr. R. B. Andeweg Prof. Dr. P. 't Hart (Universiteit Utrecht) Dr. J. Oversloot

Van dit proefschrift is ook een handelseditie verschenen bij
uitgeverij Van Gennep te Amsterdam onder ISBN 90 5515 609 4

Stellingen

1.

De schaduwboekhouding van Koop Tjuchem is de druppel geweest die de emmer deed overlopen. Een sector die systematisch de prijzen naar eigen hand zette, bleek in 2001 politiek-maatschappelijk niet (langer) acceptabel.

2.

Het handelen van de leiders van de grote ondernemingen werd tijdens de bouwcrisis meer bepaald door juridische adviezen dan door gezond verstand, lessen uit eerdere crises of oprechtheid.

3.

Zowel emotioneel als rationeel ‘ontkennen’ veel bouwondernemers nog steeds dat er vóór 9 november 2001 in de bouw veel mis was.

4.

De collusie tussen politiek, ambtenarij en bouwbedrijfsleven was in Nederland zo sterk dat politici en ambtenaren ‘gratis’ de andere kant opkeken. Zij hielden hun kennis van onregelmatigheden onder de helm.

5.

Hoe meer publieke acties (parlementaire enquête, vervolging om, boetes NMA, claims en naheffingen belastingdienst), hoe moeilijker het wordt voor de ‘daders’ om schoon schip te maken. Hoe meer publieke acties bovendien, hoe minder effectief de afzonderlijke acties zijn.

6.

Na een parlementaire enquête waarin de samenspanning tussen private partijen onderling en die tussen overheid en bedrijfsleven veroordeeld is, is verwijdering tussen overheid en bedrijfsleven logisch. Een sterkere scheiding van verantwoordelijkheden is onvermijdelijk en ‘samenwerking’ wordt voorlopig uitzondering. Herstel van de oude verhoudingen, waar ondernemers op hopen, ligt daarmee niet voor de hand.

7.

Het handelen van ondernemers in een kartel lijkt meer op dat van criminele organisaties dan ondernemers willen weten.

8.

Internationaal is de Nederlandse bouwcrisis verborgen onder de taal.

9.

‘Humor is verreweg de belangrijkste uiting van de menselijke geest. (...) Humor is zo belangrijk omdat humor is gebaseerd op een logica die heel anders dan onze traditionele logica is. In onze traditionele (aristotelische) logica hebben we categorieën die duidelijk, scherp afgebakend en permanent zijn. We vormen een oordeel en beslissen of iets in een bepaalde categorie hoort, niet tot die categorie hoort of niet tot die categorie kan horen (tegenspraak). Daarentegen berust de logica van de humor rechtstreeks op patronen, stromen, verwachtingen en context.’ (Edward de Bono, *Het gelijk aan mijn kant. Denken zonder oogkleppen*, 1990, p.9 en p.15)

10.

‘We often attribute conflict between individuals or groups to growing contrasts between them. The larger the (economic, social, cultural) differences, the greater the chance of violent confrontations. But an outline of a general theory of power and violence cannot ignore the fact that the fiercest struggles often take place between individuals, groups and communities that differ very little – or between which the differences have greatly diminished.’ (Anton Blok, *Honour and violence*, 2001, p.115)

11.

Er is maar één antwoord op ‘het fascisme van de vulgariteit’ (George Steiner): zelf lokaal ‘hoge’ culturele activiteiten mogelijk en toegankelijk maken. Klagen over ‘de steeds verder opkomende vloed van het Anglo-Amerikaans en van de uniforme waarden en het uniforme wereldbeeld die dat verslindende “Esperanto” met zich meebrengt’ (Steiner, *De idee Europa*, 2004 p.35), lijkt op occidentalisme. ‘Occidentalism more often reflects the fears and prejudices of urban intellectuals, who feel displaced in a world of mass commerce.’ (Ian Buruma & Avishi Margalit, *Occidentalism*, 2004 p.30)

12.

‘Wees realistisch, eis het onmogelijke.’ (Che Guevara)

Stellingen behorend bij het proefschrift van L. Vulperhorst, *Verzwegen onderneming. Ondernemers, overheid en het einde van het bouwkartel* (2001-2005), Amsterdam, Van Gennep 2005.